

Ekološko–ekonomske pretpostavke »zelenog modela«

Ervin Maurič

Ekonomsko–poslovna fakulteta Univerze v Mariboru, Maribor

Sažetak

U radu se izlaže mogućnost evaluacije prirodnih ekoloških faktora koji nisu uzeti u obzir u klasičnoj ekonomskoj teoriji. U analizi se polazi od pretpostavke da danas još uvijek prevladava duh keynesianskog normativizma države nad genetskim konceptom tržišne ekonomije, koja polazi od ideje kapitalizacije prirodnog bogatstva. Osnovni konceptualni problem pri evaluaciji jest vrednovanje resursa koji nisu izravno u ekonomskom toku – vrijednosti koje su bez gospodara – pri čemu se polazi od Daleova stalajišta da je mehanizam cijena u ekonomiji prirodne okoline višekratno imperfektan, odnosno da tržišni mehanizam nema unutar sebe izrađenih načina regulacije ravno-vjesja između čovjek i prirode.

Autor pokazuje da će se budućnost ekološke politike kretati u tri moguća pravca razvoja, koji će ovisiti o gospodarskoj razvijenosti: (1) u pravcu administrativno–represivne varijante, (2) na osnovi koncepcije kapitalizacije prirodnih i ekoloških fondova u smislu Cobb–Douglasove produkcijske funkcije te (3) na osnovi ekološke formule civilnog društva, koja ekologiju problematizira kao element kulture, morala i etike. U radu se razmatraju ekološko–ekonomske pretpostavke posljednjeg modela.

Ključne riječi: ekologija, ekološka politika, okoliš, prirodni resursi, »zeleni model«

1. UVOD

Suvremena kriza prirodnih resursa potaknula je ekonomiju na opetovano vrednovanje svoje polazne neoklasične paradigme, odnosno fikcije *homo economicusa* i načela mehanicističke ekonomske ravnoteže. Neoklasična (standardna, ortodoksna) ekonomija, koja je iz nje proizašla, temelji se na mehanici koristi i vlastitom interesu te na reverzibilnosti samodostatnog kružnog toka. Niti jedna od njih ne odobrava odgovarajuće uloge prirodnih resursa.

Ovu činjenicu bismo mogli razumjeti ako napomenemo da je neoklasična ekonomska škola (koja neposredno prethodi standardnoj ekonomiji) nastala u vrijeme vladavine mehanicističke filozofske dogme i u doba obilja prirodnih resursa. Neoklasična ekonomija je, naime, sustavno ignorirala procesni faktor povijesti, tako da je tek kasnije (Solow, 1956) uključila faktor vremena, »t«, u produkcijsku funkciju.

Do 1950. godine u ekonomskoj je literaturi bilo teško naći termin »ekonomski razvoj«. Znanost je bila prožeta idejom uravnoteženog rasta i ograničena na mehaniku korisnosti i sebičnosti. Ovaj priznati način mišljenja prvi je doveo u pitanje otac entropijske ekonomske razvojne paradigme, W. Georgescu–Roegen. Istupajući iz neoklasičnog, odnosno ortodoksnog modela reverzibilnog kružnog toka, on unosi

